

БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО НАШОГО СУСПІЛЬСТВА

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті подані результати дослідження направлені на вирішення питань майбутнього нашого суспільства, зміни поведінки людей, проблеми адаптації та особистісних ресурсів студентської молоді. Запропоновано рекомендації що до вирішення проблеми. Врахована думка студентів.

Ключові слова: суспільство, адаптація, особистісні ресурси, норми поведінки, етикет, студентська молодь.

Вступ

Проблема бачення майбутнього нашого суспільства споконвіку цікавила соціум. Значимість майбутнього підкреслюється тим, що люди сильно потребують прогнозів про те, що з ними станеться. Чому? Щоб завжди бути готовими до тієї чи іншої проблеми. Можливо, що розвиток людського мозку у великій своїй частині — розвиток пізнавальних здібностей, необхідних для того, щоб прогнозувати майбутнє, тобто уяви, логіки та індукції. Сучасний світ взаємодійний і взаємозалежний. До того ж, уперше за всю історію у цьому світі звичні міжнародні конфлікти затьмарюють проблеми людського виживання. На жаль, великі держави лишень готуються спільно відреагувати на виклики, які постали перед людством, пов'язані з довкіллям, зміною клімату, соціально-економічним становищем, браком харчів, демографічною ситуацією. До слова, розв'язати ці проблеми неможливо, якщо нема елементарної геополітичної стабільності.

Проблема бачення майбутнього в наш час є однією із найактуальніших. Зокрема вона є актуальною серед молоді. Адже саме їй потрібно хоча б приблизно знати яким буде світ через 20-40 років. Соціологи, екологи, філософи, священики, публіцисти стурбовані моральним станом значних груп людства, його майбутнім і перспективами розвитку.

Сьогодні перед людством стоять гострі життєві проблеми, без вирішення яких в глобальних масштабах неможливий подальший соціальний прогрес. Більше того, нехтування ними, на думку багатьох мислителів може спричинити навіть загибель сучасної цивілізації. Філософи, політики та економісти сходяться на одному: людство знаходиться на порозі глобальної кризи. Будь-які кризи в економіці і політиці в будь-якій країні є проявом загальної кризи існування людства, яка охоплює найважливіші аспекти життєдіяльності людей: природу, світову економіку, політичні відносини, культуру й, особливо, саму людину.[1]

Розглянемо основні глобальні проблеми сучасності.[2]

1. Відвернення світової термоядерної катастрофи. Світове співтовариство в особі Генеральної Асамблеї ООН кваліфікувало свого часу підготовку і розв'язання термоядерної війни як надзвичайний злочин перед людством. Було прийнято ряд декларацій, мораторій на ядерні випробування, заборону на розповсюдження ядерної зброї. Зокрема, підписано угоди про скорочення стратегічних ядерних арсеналів, умови яких, поки що мовчки, ядерні держави дотримуються, але жодна з них цих угод не ратифікувала, тобто вони не набули статусу законів. Великі держави володіють величезними ядерними запасами. Крім того, спостерігається "розповзання" атомних технологій. Деякі країни Сходу прагнуть заволодіти ядерною зброєю чи виготовляти її. А це може призвести до її локального застосування, яке з невідворотністю викличе світову термоядерну пожежу. Атомні технології використовуються не лише при виготовленні ядерної зброї. Серйозною небезпекою є загроза технологічних випадковостей на атомних електростанціях. Свіжою є пам'ять про Чорнобильську катастрофу. Зараз у світі діють сотні АЕС, їх кількість збільшується. Але відомо, що будь-яка техніка коли-небудь ламається.

2. Подолання екологічної кризи. Насувається екологічна катастрофа, що породжується неконтрольованим вторгненням людини в біосферу, забрудненням навколишнього природного середовища. Вище говорилося про екологічну проблему, її джерела, наслідки, шляхи вирішення. Треба

ще раз наголосити, що ця проблема, проблема відношення "людина – природа", все ще недооцінюється людиною. За своєю значимістю, небезпечністю вона має бути найнагальнішою і стояти вище повсякденних економічних турбот, політичної метушні та теоретичних дискусій.

Проблема екології має стати пріоритетною щодо політики, економіки, предметом першочергової уваги ідеології, культури, всієї системи виховання. Адже очевидно, що ідея оптимізації ставлення людства до навколишнього природного середовища ще не усвідомлена повною мірою політиками й, особливо, масами. Поверхове знання проблеми, а звідси – безвідповідальне ставлення до природи, поступово і невідворотно веде до екологічної катастрофи. Ми, наприклад, могли чути про нестачу води в певних регіонах нашої планети. Це було десь далеко і безпосередньо нас не стосувалося. Але пройшло одне – два десятиліття і з проблемою питної води зіткнулося вже ряд міст України, де вода подається лише декілька годин на добу. Складне становище із забрудненням повітря, виснаженням ґрунтів. Негативні явища спостерігаються внаслідок загального потепління. Діяльність людини призводить до зникнення багатьох видів тварин і рослин.

Проте головною проблемою стає загроза перенаселення Землі. Кількість земель подвоюється за тричотири десятиліття. Вже можна передбачити час, коли густина населення досягне межі, за якою стане питання освоєння пустель, тайги, джунглів, гірських місцевостей, полярних районів. Це буде мати негативні наслідки на стан екології планети, перспектива втрати природних ландшафтів є досить реальною, якщо не будуть прийняті запобіжні заходи завчасно.

В 2018 році організацією BBC Earth було проведено соціологічне дослідження про те, як людина буде виглядати в майбутньому.[3]

«Еволюція не стоїть на місці. Розвиток технологій та демографічні процеси сьогодення вже дозволяють припустити, як зміниться зовнішність людини в майбутньому.»

Результатом дослідження можна вважати наступні висновки:

Ми не можемо знати точно, яким чином зміниться зовнішність людини через 100 чи 200 років. Проте, безумовно, генетична варіативність нашого виду швидко зростає. Відомо, що щороку в геномі людини відбуваються приблизно дві нові мутації для кожної з 3,5 мільярда пар основ. Це дивовижно і є доказом того, що вже через тисячу років людина навряд чи виглядатиме так само, як тепер.

Отож, для того, щоб прогнозувати наше майбутнє, треба в першу чергу подолати техногуманітарний дисбаланс за рахунок інтенсивного розвитку наук гуманітарних. Усвідомлення такої необхідності буде доходити до все більшого числа мислителів і цей процес вже помітний.

«З огляду на непередбачуваність розвитку культури, будь-які міркування щодо того, що трапиться через п'ятдесят років, здаються безглуздими. Однак можна підготуватися до несподіванок, щоб зустріти їх гідно. Для цього слід вчинити прямо протилежне тому, що пропонує упорядник збірки, – не гадати про майбутнє, а по можливості повно обговорити сучасність, особливо ті її аспекти, які ховаються в тіні і тільки починають виходити на світло.» (Гудвін Брайан)

Отож з цього можна зробити висновок, що системна криза, про яку тепер говорять західні інтелектуали, не є і не може бути всесвітньою, тобто не може бути єдиного дороговказу на шляху прогресу. На протязі усієї історії людства роль лідерів почергово належала різним народам і державам. Навіть у самій Європі в різний час домінували або боролися за лідерство різні держави. Згідно з принципом плюралізму при визначенні шляху розвитку людства не можна обмежуватися аналізом панівних світоглядних цінностей в успішних дотепер державах, а уважніше придивлятися до тих, які саме в останній час демонструють великий прогрес.[4]

Таким чином, існує проблемна ситуація, яка полягає в невизнаності бачення майбутнього нашого суспільства. Ми не можемо знати точно, що трапиться з нами через рік, два, п'ять чи десять років. Соціологи, філософи та інші науковці можуть лише прогнозувати яким стане наш світ в найближчому майбутньому. А чи буде їхній прогноз точним, це вже покаже тільки час.[5]

Об'єктом даного соціологічного дослідження є представники студентської молоді першого курсу міста Вінниці. Об'єкт складається з 62 осіб, з яких 42 чоловічої статі та 20 – жіночої, віком від 16 до 19 років.

Предметом соціологічного дослідження є питання щодо змін звичних норм поведінки та спілкування через декілька десятків років.

Метою даного СД є з'ясування, як зміняться норми поведінки, етикет, культура мовлення та культура спілкування.

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 30 осіб. Серед них 20 осіб (66,7%) -

представники чоловічої статі і 10 (33,3%) - представниці жіночої статі. Середній вік респондентів 17,2 роки.

В результаті даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

На питання «Наскільки добре ви розумієте що таке норми поведінки?» 21 особа (70%) відповіли, що повністю розуміють всю суть питання, 9 осіб (30%) частково розуміють всю суть питання, і ніхто (0%) не відповів, що не має уявлення про суть питання. Це свідчить про те, що опитані орієнтуються або обізнані в цьому питанні, але кожен, в своїй мірі.

На питання «Наскільки добре ви розумієте що таке етикет?» 18 осіб (60%) відповіли, що повністю розуміють всю суть питання, 12 осіб (40%) частково розуміють всю суть питання, і ніхто (0%) не відповів, що не має уявлення про суть питання. Це свідчить про те, що переважна більшість опитаних обізнані в цьому питанні.

На питання «Наскільки добре ви розумієте що таке культура мовлення та спілкування?» 15 осіб (50%) відповіли, що повністю розуміють всю суть питання, 15 осіб (50%) частково розуміють всю суть питання, і ніхто (0%) не відповів, що не має уявлення про суть питання. Це означає, що переважна більшість опитаних в своїй мірі орієнтуються або обізнані в цьому питанні.

На питання «Як часто ви вживаєте ненормативну лексику в своєму лексиконі?» 5 осіб (16.7%) відповіли, що досить часто вживають ненормативну лексику, 7 осіб (23.3%) відповіли, що вживають її тільки тоді, коли хочуть виразити свої емоції, 9 осіб (30%) відповіли, що не можуть точно сказати, 7 осіб (23.3%) відповіли, що вживають ненормативну лексику дуже рідко, лише при необхідності, 2 особи (6.7%) відповіли, що взагалі ніколи. Це означає що переважна більшість опитаних регулярно вживають ненормативну лексику.

На питання «Як часто ви поступаєтеся людям похилого віку, вагітним жінкам, інвалідам в громадському транспорті?» 8 осіб (26.7%) відповіли, що роблять це кожного разу, 12 осіб (40%) відповіли, що доволі часто поступаються своїм місцем, 6 осіб (20%) відповіли, що не можуть точно сказати, 4 особи (13.3%) відповіли, що поступаються своїм місцем тільки коли їх про це попросять, і ніхто (0%) не вибрав варіант відповіді «ніколи». Це означає що всі респонденти в свою міру поступаються місцем в громадському транспорті, проте одні частіше, інші рідше.

На питання «На Вашу думку, наскільки важливу роль відіграє етикет в нашому суспільстві на даний момент?» 8 осіб (26.7%) відповіли, що найбільш важливу роль, 14 осіб (46.7%) відповіли, що важливу, проте не найважливішу, 7 осіб (23.3%) відповіли, що важливу, але майже непомітну роль на фоні інших, 1 особі (3.3%) стало важко визначити важливу чи ні, варіанти відповідей «найменш важливу» та «неважливу взагалі» й зовсім не набрали жодного голосу (0%). Це означає що етикет відіграє доволі важливу роль в нашому суспільстві.

На питання «На Вашу думку, наскільки важливу роль відіграє культура мовлення та спілкування в нашому суспільстві на даний момент?» 8 осіб (26.7%) відповіли, що найбільш важливу роль, 14 осіб (46.7%) відповіли, що важливу, проте не найважливішу, 2 особи (6.7%) відповіли, що важливу, але майже непомітну роль на фоні інших, 2 особам (6.7%) стало важко визначити важливу чи ні, варіант відповіді «найменш важливу роль» обрали всього 3 особи (10%), а «неважливу взагалі» всього навсього 1 особа (3.3%). Це означає що культура мовлення та спілкування, на думку більшості опитаних, відіграє важливу роль.

На питання «На Вашу думку, наскільки важливу роль відіграють норми поведінки в нашому суспільстві на даний момент?» 6 осіб (20%) відповіли, що найбільш важливу роль, 15 осіб (50%) відповіли, що важливу, проте не найважливішу, 4 осіб (13.3%) відповіли, що важливу, але майже непомітну роль на фоні інших, 5 особи (16.7%) стало важко визначити важливу чи ні, варіанти відповідей «найменш важливу» та «неважливу взагалі» й зовсім не набрали жодного голосу (0%). Це означає що норми поведінки відіграють також досить важливу роль в нашому суспільстві.

Висновки

В ході соціологічного дослідження його мета була повністю виконана. Вона полягала у з'ясуванні ставлення студентів до старших людей, вагітних, інвалідів. Результат виявився очікуваним, більшість опитаних регулярно поступаються місцем людям похилого віку, вагітним жінкам, інвалідам. Проаналізовано ставлення студентів до етикету, прийнятих норм поведінки, культури спілкування тощо. Встановлено, як часто респонденти дотримуються чи нехтують прийнятими нормами поведінки та етикетом. Досліджено актуальність проблеми на даний час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Касьян В. І. Глобальні проблеми сучасності та майбутнє людства — С.183-196
2. Слободянюк А. В. Особистісні ресурси студентської молоді (на матеріалах соціально-психологічних досліджень) [Текст] / А. В. Слободянюк, Л. В. Косарева // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2018. – № 17. – С. 89-95.
3. Слободянюк А.В., Чумаченко О.В. Сучасна освіта очима студентства (за результатами дослідження) [Текст] // Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. 4-5 грудня 2015 р., м.Дніпропетровськ. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпропетровськ: Роял Принт, 2016. – С.89.
4. Слободянюк А.В. Проблеми адаптації студентської молоді у вищому навчальному закладі (за результатами соціологічного дослідження) [Текст] / А.В.Слободянюк // Гуманізм та освіта. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, м.Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. В 2-х томах. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. – Т. 2. – С. 247.

Доцюк Денис Вадимович — студент групи ЕК-196, факультет Менеджменту та Інформаційної безпеки, Вінницький Національний Технічний Університет, місто Вінниця, e-mail: denchikdotsyuk@gmail.com;

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького Національного Технічного Університету.

Dotsiuk Denis — Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: denchikdotsyuk@gmail.com;

Slobodyanyuk Anatoly — PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.